

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
คำถามของการวิจัย	5
ความมุ่งหมายของการวิจัย	6
ความสำคัญของการวิจัย	7
สมมติฐานของการวิจัย	7
ขอบเขตของการวิจัย	8
กรอบแนวคิดของการวิจัย	11
นิยามศัพท์เฉพาะ	14
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	19
หลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม	20
ความหมายของหลักสูตร	20
ความสำคัญของหลักสูตร	22
รูปแบบของหลักสูตร	23
องค์ประกอบของหลักสูตร	29
คุณลักษณะของหลักสูตรที่ดี	30
การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม	32
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	
กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ	34
กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ	34
ความจำเป็นของรายวิชาทัศนศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ	37

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
สภาพปัญหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะและเป้าหมายของการเรียน	
การสอนรายวิชาทัศนศิลป์ในโรงเรียน	39
ความรู้ศิลปะ ในรายวิชาการแกะสลักลายปราสาทผึ้งประยุกต์	41
วัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่น	58
วัฒนธรรมท้องถิ่น	58
ภูมิปัญญาท้องถิ่น	68
แนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์	76
การส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง	76
แนวคิดและทฤษฎีคอนสตรัคชันนิสซึม (Constructionism)	80
บริบทอำเภอเมืองสกลนครและประเพณีแห่ปราสาทผึ้งสกลนคร	86
บริบทอำเภอเมืองสกลนคร	86
ประเพณีแห่ปราสาทผึ้ง	88
ภาพการสร้างสรรค์ลายปราสาทผึ้งประยุกต์	98
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	119
งานวิจัยในประเทศ	119
งานวิจัยต่างประเทศ	122
3 วิธีดำเนินการวิจัย	125
ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน	125
ขั้นตอนที่ 2 ยกวางหลักสูตร	129
ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้หลักสูตร	132
ขั้นตอนที่ 4 ประเมินและปรับปรุงหลักสูตร	137

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	139
ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง การแกะสลัก ลายปราสาทผึ้งประยุกต์ ตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	140
ตอนที่ 2 ผลการประเมินหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง การแกะสลัก ลายปราสาทผึ้งประยุกต์ ตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยผู้เชี่ยวชาญ	159
ตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง การแกะสลัก ลายปราสาทผึ้งประยุกต์ ตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	163
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	167
ความมุ่งหมายของการวิจัย	167
ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร	168
สรุปผลการวิจัย	170
อภิปรายผล	171
ข้อเสนอแนะ	174
บรรณานุกรม	177

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ภาคผนวก	191
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญและสำเนาหนังสือราชการ	193
ภาคผนวก ข หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง การแกะสลัก ลายปราสาทผึ้งประยุกต์ตามแนวคิดทฤษฎี การสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	203
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	225
ภาคผนวก ง แผนการจัดการเรียนรู้	273
ภาคผนวก จ ภาพประกอบการวิจัย	285
ประวัติย่อของผู้วิจัย	303

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	แบบแผนการทดลองแบบ One-Group, Pretest-Posttest Design	136
2	โครงสร้างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม การแกะสลักลายปราสาทผึ้งประยุกต์ 1	148
3	โครงสร้างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม การแกะสลักลายปราสาทผึ้งประยุกต์ 2	150
4	เกณฑ์การตัดสินผลการเรียน	156
5	แผนการจัดการเรียนรู้ ภาคเรียนที่ 1 รายวิชาเพิ่มเติม การแกะสลัก ลายปราสาทผึ้งประยุกต์ 1	158
6	แผนการจัดการเรียนรู้ ภาคเรียนที่ 2 รายวิชาเพิ่มเติม การแกะสลัก ลายปราสาทผึ้งประยุกต์ 2	159
7	ผลการประเมินหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง การแกะสลัก ลายปราสาทผึ้งประยุกต์ ตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยผู้เชี่ยวชาญ	160
8	ผลการเปรียบเทียบความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการแกะสลักลายปราสาทผึ้ง ประยุกต์ ของนักเรียนระหว่างหลังเรียนตามหลักสูตรกับก่อนเรียน	163
9	ผลการเปรียบเทียบความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการแกะสลักลายปราสาทผึ้ง ประยุกต์ ของนักเรียนระหว่างหลังเรียนตามหลักสูตรกับเกณฑ์ที่กำหนด ไว้ที่ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม	164
10	ผลการเปรียบเทียบทักษะการแกะสลักลายปราสาทผึ้งประยุกต์ ของนักเรียน หลังเรียนตามหลักสูตรกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม	164
11	ผลการเปรียบเทียบความตระหนักถึงวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ของนักเรียนระหว่างหลังเรียนตามหลักสูตรกับก่อนเรียน	165

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดของการวิจัย	13
2 พระที่นั่งอาภรณ์ภิโมกข์ปราสาท	98
3 พระที่นั่งไอศวรรย์ทิพยอาสน์	99
4 ปราสาทผึ้งประยุคดีในอดีตยุคแรกมีเรือนยอด 1 ยอด	99
5 ปราสาทผึ้งประยุคดีวัดเหนือ-วัดศรีโพธิ์เมือง ปีพุทธศักราช 2558 มีเรือนยอด 5 ยอด	99
6 ปราสาทผึ้งประยุคดีวัดสะพานศรี บ้านพาน ปีพุทธศักราช 2558 มีเรือนยอด 9 ยอด	100
7 ลายไทย สาขาจิตรกรรมไทยที่ใช้สร้างสรรค์ลายปราสาทผึ้งประยุคดี	101
8 ลายไทย สาขาสถาปัตยกรรมไทย ที่ใช้สร้างสรรค์ลายปราสาทผึ้งประยุคดี	102
9 ดินน้ำมันวาดลายไทย	103
10 ลวดเชื่อม ทำเป็นมีด้ามเล็ก	103
11 อดีตครูผู้สอนรายวิชาทัศนศิลป์โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล	104
12 การแกะสลักลายปราสาทผึ้งประยุคดี	105
13 ผลงานการแกะสลักลายปราสาทผึ้งประยุคดี	106
14 ลายปราสาทผึ้งประยุคดี ที่ผ่านการเขียนลายไทยสาขาจิตรกรรมไทย ลงบนพื้นผิวด้านบนของดินน้ำมัน	107
15 การทำแม่พิมพ์และฐานรองแม่พิมพ์ลายปราสาทผึ้งประยุคดี	108
16 แม่พิมพ์ลายปราสาทผึ้งประยุคดี	109
17 แม่พิมพ์ลายปราสาทผึ้งประยุคดีชิ้นเดียวที่มีขนาดใหญ่และยาวที่สุด	110
18 อุปกรณ์ในการต้มขี้ผึ้ง	111
19 การเทขี้ผึ้งลงแม่พิมพ์ลายปราสาทผึ้งประยุคดี	112
20 การหล่อขี้ผึ้งแผ่นพื้นสีแดง	113

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
21 ลายปราสาทผึ้งประยุกต์ที่หล่อเตรียมไว้	114
22 ภาพการปะติดหรือการประดับตกแต่งลายปราสาทผึ้งประยุกต์	115
23 การปะติดลายปราสาทผึ้งประยุกต์	116
24 ภาพประเพณีแห่ปราสาทผึ้งประยุกต์จังหวัดสกลนคร ปีพุทธศักราช 2557	117
25 ภาพประเพณีแห่ปราสาทผึ้งประยุกต์จังหวัดสกลนคร ปีพุทธศักราช 2558	118

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร